

HELMUT J. SOBECZKO
Wydział Teologiczny UO

Śp. ks. prof. Władysław Nowak (1940–2020)

Kolejny zasłużony liturgista został odwołany przez Pana na liturgię niebiańską. Śp. ks. prof. Władysław Nowak zmarł nagle w Olsztynie, 30 listopada 2020 r., w Konwikcie Kapłanów Warmińskich, w 80. roku życia. Uroczystości pogrzebowe odbyły się w sobotę 5 grudnia. Mszy koncelebrowanej przewodniczył arcybiskup metropolita warmiński Józef Górczyński. Ciało zmarłego kapłana spoczęło na olsztyńskim cmentarzu komunalnym.

Ks. Władysław Nowak, jako syn Jakuba i Jadwigi z d. Lis urodził się 14 lutego 1940 r. w Ranizowie (diecezja sandomierska). Tam ukończył szkołę podstawową, a następnie w Sokołowie Małopolskim liceum ogólnokształcące. Studia teologiczne ukończył w Wyższym Seminarium Duchownym *Hosianum* w Olsztynie (1958–1964), po których został wyświęcony na prezbitera 21 czerwca 1964 r. przez bpa Tomasza Wilczyńskiego. Po rocznej pracy w charakterze wikariusza w parafii pw. św. Leona w Gołdapi został skierowany na studia specjalistyczne z liturgiki w KUL (1965–1968). Magisterium uzyskał w 1968 r., a doktorat obronił w 1974 r. na podstawie rozprawy pt. *Agenda biskupa Marcina Kromera w dziele ujednoczenia liturgii sakramentów św. w Polsce po Soborze Trydenckim, która została wydana drukiem etapami* w 1969 i 1975 r. Po doktoracie odbył również roczny staż naukowy w Papieskim Instytucie św. Anzelma w Rzymie (1974–1975).

Na podstawie dorobku naukowego i rozprawy pt. *Matka Pana w religijności ewangelików Prus Wschodnich (1525–1945)*, Olsztyn 1996, ss. 327, uzyskał na KUL stopień doktora habilitowanego (1997), a w 2003 r. tytuł profesora nauk teologicznych, na podstawie obszernej i źródłowej monografii pt. *Kult Eucharystii w diecezji warmińskiej, 1243–1939*, Olsztyn 2002, ss. 308.

Po doktoracie ks. W. Nowak został skierowany do pracy w warmińskim seminarium duchownym, w którym pełnił różne funkcje i z którym związany był przez prawie całe swoje życie. Został najpierw prefektem kleryków, a po dwóch latach wykładowcą liturgii, a także mariologii, etyki i ekumenizmu, następnie peł-

nił obowiązki wicerektora (1975–1984) i rektora (2004–2011) tej uczelni. Ponadto w 1999 r. objął stanowisko profesora nadzwyczajnego w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Olsztynie, a po powstaniu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, z Wydziałem Teologii, został profesorem na tym Wydziale i przez jedną kadencję był także prodziekanem. Na Wydziale pełnił również obowiązki kierownika Katedry Teologii Praktycznej i Ekumenizmu. Oprócz Olsztyna zajęcia dydaktyczne prowadził także przez kilka lat w Katedrze Liturgiki na KUL i w wyższym seminarium w Elblągu oraz w Instytucie Teologicznym w Kaliningradzie.

W pracy dydaktycznej i naukowej, oprócz zagadnień liturgicznych, zajmował się również problematyką ekumeniczną, zwłaszcza zagadnieniami protestantyzmu na Warmii i Mazurach, a ponadto zaangażowany był także w dialog międzyreligijny w odniesieniu głównie do islamu. Dlatego pełnił w diecezji funkcję referenta ds. ekumenizmu i został również członkiem Komisji Ekumenicznej Episkopatu Polski. Naukowo zajmował się także dziejami kultu maryjnego, co niewątpliwie wpłynęło na powołanie go w skład Papieskiej Międzynarodowej Komisji Maryjnej w Rzymie (1985).

W diecezji pełnił ponadto następujące ważne funkcje: referenta ds. budzenia powołań kapłańskich, ceremoniarza diecezjalnego, sędziego diecezjalnego oraz sekretarza generalnego I (XIV) Synodu Archidiecezji Warmińskiej (2006–2012), był też duszpasterzem ludzi teatru. Aktywnie działał także w następujących gremiach diecezjalnych: Kolegium Konsultorów Archidiecezji Warmińskiej, Kapitulie Katedralnej, Radzie Kapłańskiej, Radzie Duszpasterskiej, Radzie ds. Ekonomicznych, Zespole ds. Funduszu Nauki, Radzie ds. Personalnych, Radzie ds. Formacji Duchowieństwa, Komisji Liturgicznej (przewodniczący), Komisji ds. Święceń i Posług oraz Komisji ds. Budownictwa Sakralnego i Konserwacji.

Dorobek naukowy ks. W. Nowaka był imponujący i znaczący. Obejmuje blisko 400 publikacji, w tym 10 pozycji książkowych, około 200 artykułów naukowych, a ponadto wiele recenzji oraz publikacji o charakterze duszpasterskim i popularnonaukowym. W jego opracowaniach naukowych możemy dostrzec interesującą panoramę kilku nurtów badawczych, które dotyczą zasadniczych zagadnień związanych z szeroko pojmowaną tematyką dziejów i teologii liturgii katolickiej, a także w dużej mierze ewangelickiej. Sporo publikacji dotyczy reformy liturgicznej ostatniego Soboru oraz recepcji odnowionych ksiąg w Polsce. W publikacjach tych autor prezentuje teologiczną oryginalność posoborowej liturgii, ukazując w jej centrum osobę Chrystusa i Jego zbawcze Misterium Paschalne.

Na podkreślenie zasługuje ważny nurt badawczy, jakim była problematyka dziejów form pobożności ludowej, zwłaszcza eucharystycznej i maryjnej, na Warmii i Mazurach oraz na terenach dawnych Prus Wschodnich. Najbardziej

dojrzałym opracowaniem naukowym jest wspomniana wyżej monografia profesorska o kulcie Eucharystii w diecezji warmińskiej w latach 1243–1939. Książka ta wnosi wiele cennych informacji i ustaleń nieznanych dotąd badaczom. Szczegółowe omówienie dorobku naukowo-dydaktycznego i organizacyjnego znajdziemy w księdze jubileuszowej z okazji 70. rocznicy urodzin ks. prof. W. Nowaka (zob. opracowanie H.J. SOBECZKO, *Dorobek naukowy i dydaktyczno-organizacyjny ks. prof. dr. hab. Władysława Nowaka*, w: S. ROPIAK, M. TUNKIEWICZ [red.], *Sacerdos alter Christus. Kapłan w życiu i posłudze Kościoła na progu trzeciego tysiąclecia. Księga Jubileuszowa z okazji siedemdziesiątych urodzin ks. prof. zw. dr. hab. Władysława Nowaka*, Olsztyn 2010, s. 31–42).

Za gorliwą pracę na różnych powierzonych mu stanowiskach ks. Profesor został odznaczony przez Prymasa Polski medalem „Zasłużony dla Kościoła i Narodu” (2014). Na koniec trzeba jeszcze dodać, że śp. ks. Władysław w środowisku liturgistów polskich był bardzo cenionym i poważanym naukowcem, przyjacielem i życzliwym kolegą. Ufamy mocno, że odszedł po największą nagrodę do swego Mistrza i Pana w niebie. Niech odpoczywa w pokoju.